HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

במסיח לפי תומו כי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל א)אמעשה באדם אחד שהיה מסיח לפי תומו ואמר זכורני כשאני תינוק ומורכב על כתיפו של אבא והוציאוני מבית הספר והפשיטוני את כותנתי והטבילוני לאכול בתרומה לערב ור' חייא מסיים בה וחבירי בדילין ממני והיו קורין אותי יוחנן אוכל חלות והעלהו רבי לכהונה על פיו תניא ר"ש בן אלעזר אומר כשם שתרומה חזקה לכהונה כך מעשר ראשון חזקה לכהונה והחולק בבית דין אינה חזקה מעשר ראשון דלוי הוא כר"א בן עזריה דתניא ו)בתרומה לכהן מעשר ראשון ללוי דברי ר"ע ר"א בן עזריה אומר מעשר ראשון אף לכהן אימור דאר"א בן עזריה אף לכהן לכהן ולא ללוי מי אמר גאין בתר דקנסינהו עזרא ודלמא איקרו ויהבו ליה אמר רב חסדא הכא במאי עסקינן דכגון דמוחזק לן באבוה דהאי דכהן הוא ונפק עליה קלא דבן גרושה ובן חלוצה הוא וחלקו ליה לדידיה מעשר בבית הגרנות לוי דלאו לוי הוא מאי איכא למימר בן גרושה או בן חלוצה הוא לא מיבעיא למאן דאמר ג)מעשר ראשון אסור לזרים דלא הוו יהבי ליה אלא אפילו למ"ד ד)מעשר ראשון מותר לזרים הני מילי למיספק להו אבל בתורת חלוקה לא יהבי ליה והחולק בבית דין אינה חזקה אי בבית דין לא הויא חזקה היכא הויא חזקה אמר רב ששת הכי קאמר ההחולק תרומה בנכסי אביו עם אחיו בבית דין אינה חזקה פשיטא מהו דתימא מדהנך לאכילה האי נמי לאכילה קמ"ל הנך לאכילה האי לזבוני: רבי יהודה אומר אין מעלין לכהונה על פי עד אחד וכו': רשב"ג היינו רבי אליעזר וכי תימא ערער חד איכא בינייהו דרבי אליעזר סבר ערער חד ורשב"ג סבר ערער תרי א] האמר רבי יוחנן דברי הכל ה)אין ערער פחות משנים אלא הכא במאי עסקינן דמוחזק לן באבוה דהאי דכהן הוא ונפק עליה קלא דבן גרושה או בן חלוצה הוא ואחתיניה ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה דכהן הוא

ואסקיניה

והטבילוני. מפני שסתם תינוק מטפח באשפות ושרצים מצויין שם: **לערב.** דצריך הערב שמש: **והחולק בב"ד.** קא ס"ד שעל פי ב"ד הקבוע בעיר היו חולקין לו תרומה בבית הגרנות ולקמיה פריך אי בב"ד לא הוי חזקה היכא הויא חזקה: **בתר דקנסינהו עזרא.** ללוים דלא ליתבו להו כדאמרי' ביבמות בפ' יש מותרות (דף פו:): **לוי דלאו לוי הוא.** כלומר בלוי ליכא לספוקי דהא אביו כהן: **למ"ד כו'.** פלוגתא היא ביבמות (שם): **בנכסי אביו כו' אינה חזקה.** להשבית מעליו קול היוצא על אמו שהיא גרושה והוא חלל: **פשיטא.** דהא אפי' הוא חלל יורש את אביו: **רבן שמעון היינו רבי אליעזר ו).** דהא ודאי במקום שיש עוררין לא אמר רבן שמעון דליהוי חד נאמן וכי אמר מעלין במקום שאין עוררין קאמר: **דר"א סבר ערער חד.** הוי ערער ואין אחד נאמן עליו להכשירו: **ונפק עליה קלא.** קול בעלמא ולא עדות: **ואחתיניה.** מן הכהונה עד שיבדקו את הדבר שמעלה הוא לכהונה:

ואסקיניה

במסיח לפי תומו. וא"ת ומנ"ל דהכי הוא דלמא ר' חייא העלה בן על פי אביו במסיח לפי תומו ורבי העלה אח ע"פ אחיו אפי' בלא מסיח וא"י דמסתמא דמאי דקתני בברייתא מילתא דרבי עשה רבי מעשה ועוד דאי אפשר דרבי העלה אח ע"פ אחיו ללויה אפילו בלא מסיח דהתם אין צריך לומר שבידו להאכילו מעשר למ"ד מעשר ראשון מותר לזרים: **מבית** הספר. נקט שלא לומר שהוא עבד כדאמר בסוף פירקין (לקמן דף כח.): **אין** בתר דקנסינהו עזרא. ולר"ע דקודם קנסא הוי דוקא ללוי בתר קנסא אף לכהנים אבל לר"א בן עזריה דמקמי קנסא הוי אף לכהן בתר קנסא הוי לכהן דוקא והא דמעשר ראשון חזקה לכהונה אתיא כר' אלעזר בן עזריה ולא כר"ע ויש שמוחקין אין ומפרשים דהא דקאמר בתר דקנסינהו עזרא הוי אפי' לר"ע דבתר קנסא הוי לכ"ע לכהן דוקא והוי כמו אלא ושיבוש הוא בידם דהא בכמה מקומות מוכיח דמעשר ראשון ללוי אף בתר קנסא כדתנן בפ' כל הגט (גיטין דף ל.) המלוה מעות את הכהן ואת הלוי להיות מפריש עליהן כו' וכן התם בגמרא ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר לאביך בידי ובפ' הזרוע (חולין קלא: ושם) פריך מעשר ראשון דלוי הוא וכן בכמה מקומות והיינו כר"ע ועוד דלמ"ד קנסא לעניים היכי הוי חזקה לכהונה דאליבא דר"ע פליגי בס"פ יש מותרות (יבמות פו: ושם) דאיכא למ"ד קנסא לכהנים ואיכא למ"ד לעניים דלר' אלעזר בן עזריה הוי דוקא לכהן ואפי' לעשירים כמו קודם קנסא דלא קנסם עזרא שהרי עלו ולמ"ד קנסא לעניים משמע התם דוקא לעניים ולא לכהנים עשירים אפי' בימי טומאה דלית ליה דבימי טומאה עניים הוו ועניים דהתם אין לפרש עניי לויים דוקא ולא עניי ישראל וכהנים דא"כ נשתכרו עניי לויים במה שלא עלו ועוד דמשמע התם אילו הוו כהנים בימי טומאתם עניים לכ"ע הוו שקלי אע"ג דלענין חלוקת מעשר הוו כישראל ללוי ולא לכהן קאמר אלא לעניים בין עניי כהנים בין עניי לויים ולמ"ד מעשר ראשון מותר לזרים שקלי אפילו עניי ישראל אבל למ"ד אסור לזרים אין נראה שינתן לעניי ישראל כדי למוכרו דמילתא דאתי לידי תקלה לא אתקינו רבנן דאיכא למיחש דלמא אתי למיכליה ז) [כדאמר בסמוך לא מיבעיא לר"מ דאמר אסור לזרים כו'] ולר"ע לא הפקיע עזרא את הלויים מכל וכל להשוותן לישראל וכהנים שלא יטלו עשירים לויים אלא עניי לויים בתורת עניות אלא ללויים בין עניים בין עשירים היו חולקים לעולם כדמוכח בכל הנהו שהבאתי שהיו נוטלין בתורת לויות ועוד דר"ג בספינה שנתן מעשר ראשון לר' יהושע בן חנניא (מעשר שני פ"ה מ"ט) אי בתורת עניות יהיב ליה אמאי לא יהב ליה נמי מעשר עני שהרי מעשר עני נתן לר"ע ומיהו יש לדחות דלעולם בתורת עניות נתן לו ומה שלא נתן לו מעשר עני לפי שהיו לו מאתים זוז דאינו נוטל במעשר עני כדתנן במסכת פאה (פ"ח מ"ח) אבל מעשר ראשון יטול אפי' יש לו מאתים זוז דהא איכא למ"ד דאפי' כהנים עשירים בימי טומאה עניים נינהו ועוד דלא רצה ליתן כל מתנותיו לעני אחד: **בתר** דקנסינהו עזרא. לא אשכחן בהדיא בקרא דקנסינהו רק מלינו בעזרא (נחמיה י) והיה הכהן בן אהרן עם הלוים בעשר הלוים ואיכא למימר דה"ק כשיבאו הלוים לחלוק בבית הגרנות יבאו הכהנים עמהם ומיהו לר"א בן עזריה דבתר קנסא דוקא לכהן לא משמע מהאי קרא דליכא למימר עם הלוים דקאמר קרא היינו לקבל מהם מעשר ראשון משלהם דהא משלהם לא קנסם עזרא כדמוכח בפרק הזרוע (חולין קלא:) וי"ל דלר"א בן עזריה לא נמנעו הלוים מכל וכל מלילך לבית הגרנות לחלוק במעשר כדאמר בסמוך דלמא איקרי ויהיב ליה כל שכן בימי עזרא שעדיין לא פשט הקנס שהיו הולכים בבית הגרנות ולכך נאמר שילכו הכהנים עם הלוים ולמ"ד קנסא לעניים הא דכתיב והיה הכהן היינו בכהן עני ומשום דכהנים עניים שכיחי טפי לפי שאין כל כך עסוקים במלאכה אלא בעבודת בית המקדש וגם אין להם קרקעות נקט כהן וה"ה עניי ישראל למ"ד מעשר ראשון מותר לזרים וה"ר יוסף פירש מדכתיב (במלאכי ג) הביאו את כל המעשר אל בית האוצר דבית האוצר היא לשכה שתיקן עזרא לתת שם תרומת הכהנים כדכתיב בעזרא (נחמיה י) וכיון שאומר להביא שם המעשר א"כ של כהנים הוא וקיימא לן (מגילה דף טו.) דמלאכי זה עזרא ולמ"ד לעניים נקט אל בית האוצר משום דכהנים עניים שכיחי טפי כדפרישית אי נמי אל בית האוצר לא ליתן לכהנים אלא לחלק לעניים וה"ר אלחנן הקשה דבסוף עזרא ח) משמע שהמעשר היה ללוים דכתיב ואדע כי מניות הלוים לא נתנה (שם) ויברחו איש לשדהו הלוים והמשוררים כו' משמע שהלוים והמשוררים היו חולקים וצריך לומר דזה היה מקמי דקנסינהו עזרא אך קראי לא מוכחי הכי: **והאמר** רבי יוחנן דברי הכל **אין ערער** כו'. נראה לר"י דר' יוחנן עיקר דבריו על משנתנו ולהכי לא קא משני הכא ה"מ היכא דליכא חזקה דכשרות כו' כדמשני בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עג:) ואם תאמר והואיל ואמתני' קאי היכי פריך מיניה התם ובפרק קמא דגיטין (דף ט.) גבי גט דלמא הא דקאמר ר' יוחנן דלא מהני ערער דחד היינו היכא דאיכא עד אחד דמכשר דקתני מעלין לכהונה על פי עד אחד ויש לומר דהש"ס ידע דר' יוחנן אמסקנא דיבר דבתחלה היה קול ואח"כ בא עד אחד להכשירו ולהסיר הקול ואתו בי תרי ואמרי דבן גרושה ובן חלוצה הוא דבכי האי גוונא א"ר יוחנן דבעינן שנים אע"ג דהעד שהכשיר והקול כמאן דליתנהו דמי שהרי העד גרוע מן הקול אי לאו משום חזקה דמסייע ליה לבטל הקול שהרי הקול פוסל והעד אינו פוסל לרבי יוחנן ט): **אין** ערער פחות משנים. לאפוקי חד דלא הוי ערער אבל קול נמי פוסל בתחלה בתרומה קודם שבא העד המכשיר: **ואתא** עד אחד ואמר ידענא ביה דכהן הוא. לא בעי למימר דפליגי אי מעלין ע"פ עד אחד כשהקול פוסל דפשיטא ליה להש"ס דלא פסיל קול לכ"ע כיון דאיכא עד וחזקה ועוד דקול לא הוי קרי עוררין:

ואסקיניה

מסורת הש"ס

א) ב"ק קיד., ב) ב"ב פא: יבמות פו. חולין קלא:, ג) [יבמות עד. פה: פו.], ד) [שם פו.], ה) ב"ב לב. קדושין עג: גיטין ט., ו) בס"א: אלעזר, ז) ת"י כ"י, ח) (נחמיה יג), ט) [וע"ע תוס' שם וב"ב לב.],

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' האמר ר' יוחנן דברי הכל אין ערער פחות משנים. עי' תוס' ד"ה והאמר ובחדושי הר"ן בחולין פא ע"א ד"ה וקשיא לן:

מוסף רש"י

והטבילוני. לפי שדרכו של תינוק לטפח בשרצים ובטומאות (ב"ק קיד:). **וחבירי בדילין ממני.** מפני תרומתי (שם). **רשב"ג היינו רבי אליעזר.** דהא ודאי במקום שיש עוררין עליו לא אמר רשב"ג דליהוי חד נאמן וכי אמר מעלין במקום שאין עוררין קאמר (רשב"ם ב"ב לא:). **ערער חד איכא בינייהו.** והא דקתני בזמן שיש עליו עוררין היינו עד אחד הפוסלו ומכחיש עד אחד המכשירו (שם). **דרבי אליעזר סבר ערער חד.** הוי ערער ואין עד אחד נאמן עליו להכשירו (שם). **ורשב"ג סבר ערער תרי.** בעינן אבל במקום ערער אחד הוי עד אחד נאמן להכשירו (שם). **והא אמר ר' יוחנן.** לא איתפרש היכא קאי (שם לב.). **ונפק עליה קלא.** בעלמא ולא עדות (שם). **ואחתיניה.** מן הכהונה עד שיבדקו את הדבר, שמעלה היא בכהונה, וכל זה יתור לשון הוא בלא צורך, דבלא קול נמי מיתוקמא שמעתא שפיר בעד אחד מכשיר מעיקרא ועד אחד בסוף ושניס עדים עוררים בינתים, כדמפרש ואזיל, אלא משום הכי נקט ליה דבעי למימר ואתי עד אחד ואמר דכהן גמור הוא ואסקיניה, דלמאי אתא עד אחד להכשירו אלא אם כן יצא עליו פסלות קודם לכן (שם).

עין משפט נר מצוה

צד א מיי' פ"כ מהל' איסורי ביאה הלכ' יד סמג לאוין קכב טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף א:

צה ב מיי' פ"ו מהלכ' תרומות הלכה א סמג לאוין רכד:

צו ג מיי' פ"א מהלכ' מעשר הלכה ד:

צז ד מיי' פ"כ מהל' איסורי ביאה הלכה [טו] טז טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף ו [ז]:

צח ה מיי' שם הלכה יב:

תוספות רי"ד

רשב"ג אומר וכו' רשב"ג היינו ת"ק פי' ר"א שאין לומר שבמקום עוררין קאמר רשב"ג דמעלין לכהונה ע"פ עד אחד אלא במקום שאין עוררין וה"ק נמי ר"א. ואסיק רב אשי דבמצטרפין לעדות קמיפלגי ובמקום שיש עוררין. והכא במאי עסקינן במוחזק לן באבוה דהאי דכהן הוא. ונפק עלי' [קלא] דבן גרושה ובן חלוצה הוא ואחתיני'. פי' עד שנבדוק הקול אם הוא אמת אם לאו ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה